

Tash MAU nokis filiali
Agronomiya ha'm AXM
fakulteti
MADENIYATTANIW
paninen islegen
prezentatsiya jumisi
Duzgen: Tleubergenova N

***Tema; Madeniyattaniw paninin' predmeti ha'm
waziypalari MADENIYAT tu'sinigi.***

Joba;

1. Madeniyattaniw pani neni uyretedi.

2. Madeniyattaniw pa'ninin' predmeti.

Madeniyattaniwdin' bo'limleri, tipologiyasi.

***3. Madeniyattin insan ha'm jamiyet turmisindag'i
orni ha'm ahmiyeti.***

МАДАНИЯТ

Түл маданият

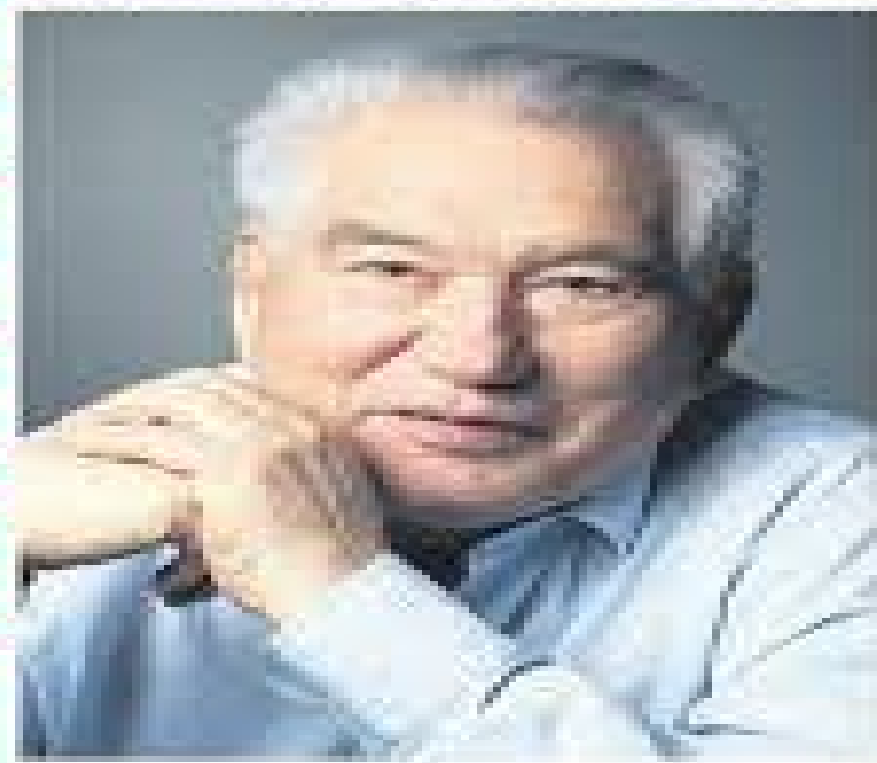
Бүгүнкү күндөгү маданият

Бүгүнкү күндөгү маданият

Бүгүнкү күндөгү маданият

БҮГҮНГҮН:

	Бүгүнкү күндөгү маданият
	Бүгүнкү күндөгү маданият
	Бүгүнкү күндөгү маданият
	Бүгүнкү күндөгү маданият
	Бүгүнкү күндөгү маданият
	Бүгүнкү күндөгү маданият

Мурун бул мекенин жергемдин,
 Мурундай бардык элдердин,
 Күн болуп Чыңгыз кулундон,
 Мээ мыйын алат жергемдин.

KABAT.KG

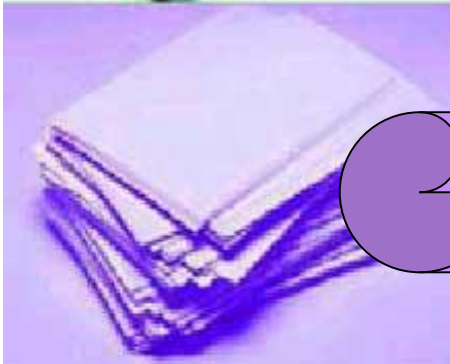

Madeniyattaniw pani ushin en' aldi menen madeniyat atamasin an'lap aliw zarur. Madeniyat so'zinin' manisi latinsha <<culture>> sozinen ken' tarqalgan. Misali; <<Madeniyat ham jamiyet >> kitabinin' avtorlari << madeniyat (kultura) sozi ken'; manide latinsha egip o'siriw, islew beriw degen manisti an'latadi>> dep tariyp beredi. Bizin' pikirimizshe madeniyat so'zinin' etimologiyasin an'lawda Alisher Nawayinin' to'mendegi qatarlari jardem beredi. Shayir Hamsatul mutayxiyirin asarida Muxammad allayuxsalomnin' Madina qalasidan ekenliginen derek beredi.

Yuz nat anga kim hulqi karim uldi fani
yaniki karam qoni rasuli madaniy.

Bul orinda biz A.Nawayinin' madeniy, madeniyat so'zinin' makka (arabsha madinat) menen baylanisli ekenliginen derek bergenligin bayqaymiz. Demek madeniyat sozi arablar arqali kirip kelgen, onin' etimologik manisi bolsa musulmanlar siyinatug'in qala Madina atidan kelip shiqqan desek boladi.

Amerikaliq Alfred Kreter ham Klayd Klakxon madeniyat atamasin uyreniwgearnawli is baslagan edi. Olardin ko'rsetiwinshe madeniyat atamasin ilimge tariyxshi etnograf I.Teylor 1871-jili kiritken. Sol waqitta madeniyattin 7-tariypi bolg'an. I.Teylordan keyin 30-jil ishinde, yag'niy 1950-jillarg'a kelip onin' sani 150 den asadi. 70-jillarg'a kelip ol 250 ge jetedi, ha'zirgi kunde bolsa madeniyattin' tariypi 500 den asadi.

МАДАНИЯТ
Инсон ва жамият тараққиётининг ифодаси

**Инсон-жамият — табиат
муносабатлари (фаолият турлари)**

МАДАНИЯТ БУ

**1. Узоқ тарихий ривожланиш
жараёнида яратилган моддий
ва маънавий бойликлар**

**3. Кишилар ва жамият роя
қиладиган шахсий, миллий ва
умуминсоний қадриятлар**

**2. Илм, фан, маориф,
маърифат, ҳуқуқ, сиёсат ва
маиший хизмат кўрсатиш
турлари**

**4. Кишининг инсоний
фазилатлари ва ижодий
хислатларидир.**

**МАДАНИЯТ
ОБЪЕКТИ**

**МАДАНИЯТ
СУБЪЕКТИ**

**Инсон фаолияти ва
яратилган бойликлар**

Инсон ва жамият

Инсон камолоти

Madeniyattaniw pa'ninin' predmeti. Madeniyattaniwdin' bo'limleri, tipologiyasi.

Madeniyattaniw madeniyat rawajlanishinin' en' uliwmalik nizamlilqlarin uyretedi. Onin' negizi insaniyat yaratqan barliq madeniy qadiryatlar bolip esaplanadi. Onin' izertlew deregi bolip;

- Insanlardin' qarim-qatnas qurali bolg'an til;**
- Ja'miyet baylig'i h'a'm o'lishemi bolg'an bilim;**
- Ja'miyetlik sotsialliq mu'na'sebetler h'a'm ja'miyetlik birlespeler;**
- Ja'miytte ju'z beriwshi demografiyalik h'a'm etnikalik protsessler xizmet qiladi.**

***Ma'deniyat*-bul insanlardin' tvorchestvolik iskerligi sebepli yaratilg'an materillik h'a'm manawiybayliqlar jynag'i g'ana bolip qalmay, ol ja'miyet rawajlanishinin' da'rejesin de su'wretleydi, yag'nuy ja'miyettegi bilim, o'lishem h'a'm qa'diriyatlardin' jiyindisi ma'deniyatta sa'wlelenedi.**

Ma'deniyatniw pa'ni to'mendegishe bo'limlerden turadı.

1.Ma'deniyat filosofiyası-ma'deniyattag'ı quramalı h'a'm ko'p maqsetli protsesslerdianalizlewde qatnastın' en' ulıwmalıq printsiplerin ko'rsetip salıstırmalı analiz, klassifikatsiyalawg'a tiykarlanadı.

Ma'deniyattın' du'zilis forması. (Morfologiyası)-insang'a baylanıslı bolmag'an h'a'm ja'miyetde g'a'rezsiz bar bolg'an ma'deniyattın' o'zine ta'n foması onın' izertlew predmeti bolıpesaplanadı.

3.Ma'deniyat sotsiologiyası-qaysı bir ja'miyettegi bar bolg'an ma'deniyattın' anıq protsesslerinu'yreniw menen shug'ıllanadı; bul h'a'r qıylı sotsiologiyalıq xabarlardı toplaw, qayta islew h'a'manaliz qılıw menen baylanıslı bolg'an ma'deniyat protsessin empirik izertlewde belgili bir ma'deniyat sharayatında insanlardın' o'z-ara mu'na'sebetlerinde sotsioma'deniyat taypalarında ko'rinedi.

Ma'deniyat tariyxı-h'a'r bir ma'deniyattı ayırıqsha jeke siyrek h'a'm tiykarg'ı h'a'disesıpatında u'yrenedi;

Ma'deniyat ekologiyası-zamanago'y insan turmıs iskerliginin' barlıq tarawların: insannın' individual (jeke) turmısın, ja'miyet turmısın, ja'miyet turmısı ta'biyat penen o'z-aramu'na'sebetlerin o'z-ishine aladı

**Madetiyattaniw paninin' tiykarg'l
ma'selesi insan bolip
esaplanadi.Solay eken madeniyat
bul insan jaratqan narseler bolip
esaplanadi.Madeniyattaniw dep
jazadi L.A.Uayt-ilimde juda jas
taraw. Astronomiya, fizika ha'm
ximiyanin' bir neshe asrlik,
fiziologiyaniw bir neshe on jilliq
rawajlaniwinan son' ilim endi
insannin' insaniyliq darejesin
aniqlawshi, onin' madeniyatina
diqqat awdaradi.**

Madeniyattin insan ha'm jamiyet turmisindag'i orni ha'm ahamiyeti.

Madeniyat jamiyettin' jemisi, sotsialliq jamiyetlik turmistin' ahamiyetli tarawlarinan biri.

Madeniyatsiz jamiyet bolmag'aninday, madeniyatta jamiyetten tisqarida bar bolmaydi.

En' qiyin jamiyetlik waqiyaliq sipatinda madeniyattin o'zine tan ozgesheligi sonda, ol

Insaniyat awladlarinin' miynetleri ham bilimlerin o'zine sin'dirip aladi, saqlaydi ha'm barqulla bayitip baradi. Madeniyat jamiyetlik turmistin miyraslig'i, qadiryatlardi toplaw ham olardi keleshek awladlarga jetkerip beriw menen baylanisli bolgan tarawlardi o'z ishine aladi. Madeniyat insang'a denenin' ag'zalari siyaqli, instinktler yamasa tuwma talant siyaqli tabiyg'iy berilmeydi, har bir individ ozinin'jeke tajriybesi tiykarinda, g'arezsiz rawishte tikkeley atiraptag'i adamlardin', jamiyettin' ha'm otken awladlardin' tajriybelerin ozlestiredi.

Ma'deniyat shaxsqa ta'sir etedi h'a'm onin' psixologiyaliq h'alatin qa'liplestiredi, shaxstin'

xarakterinde h'a'm du'nyani biliwinde a'h'miyetli bolip qaladi.

Shaxs ma'deniyat penen to'mendegi tarawlarda mu'na'sebette boladi:

Birinshiden, ma'deniyat ta'sir etiw obekti sipatında onı o'zlestiredi;

Ekinshiden, ma'deniy qa'diriyatlardı tasıwshı h'a'm sa'wlelendiriwshı sipatında konkret ma'deniy ortalıqta iskerlik ko'rsetedi:

U'shinshiden: ma'deniy do'retiwshilik subekti sipatında ma'deniyattı rawajlandıradi.

Paydalang'an adebiyatlar;

- 1. I.Karimov Ozbekiston oz istiqlol
va taraqqiyot yoli Tosh 1992**
- 2. B.A.Qoshanov, N.A.Tlewbergenova Madeniyattaniw
Nokis 2009j**
- 3. B.Qutlimuratov, A.Orazbaev Madeniyattaniw pani
boyinsha lektsiyatekstleri.**
- 4. Ziyonet.uz**